

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaq

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap apeqqutegaataanut
UKA2015/98 siusinaartumik pensionisiat pillugit siunnersuummut tunngatillugu
16-10-2015
Sags nr.Postboks 1601
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 56 00
E-mail: isin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

- 1) Inuit ullumikkut siusinaartumik pensionisiallit saniatigut iserti-
taqarfigisaannik immikkoortorta qarfinnik, inuussutissarsiorfinnik nunallu
immikkoortuunik ataatsimut ilisimasaqarpit imaluunniit isigalugu
ilisimasaqarfigaajuk?

Akissut:

Kalaallit Nunaanni naatsorsueqqissaartarfiup takussutissiat tul-
liuttuniittut suliarisimavai, taakkualu takussutissiipput siusina-
naartumik pensionisiallit saniatigooralugu isertitat suminganiit
pissarsiarisarneraat.

Inuussutissarsiut	Amerlassutsit
A Nunalerineq, piniarneq aamma allat	2
B Aalisarneq	64
D Suliffissuaqarneq	15
E Innaallagissiorneq, gas-,kiassarneq imermillu pilersuineq	5
F Illuliortiterneq sanaartornerlu	45
G Niuerneq aserfallatsaaliinerlu	108
H Akunnittarfiit neriniartarfiillu	35
I Assartuineq	51
K Illuutit, attartortitsisarneq, niuernermit kiffartuussineq	43
L Pisortat allaff., illersornissaq aamma isumaginninnermit sillimmasiisarneq	188
M Atuartitsineq	4
N Peqqinnissaq atugarissaarnermilu ingerlatsiviit	12
O Ataatsimoorussat, isumassuinnermit inuttullu kiffartuussinnermit ngerlatat	57
P Atorfiliit soraarnerussutisiaat	34
Katillugit	663

- 2) Kalaallit Nunaanni kommunini illoqarfinnilu innuttaasut ukiumut agguaqatigiissillugu isertitaat naatumik skemanngorlugu saqqummiussinnaaviuk?

Akissut:

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfimmiit akissutissanik piniartoqarsimavoq apeqqummut matumunnga. Ataani tabelit takukkit illoqarfinnut kommuninullu agguakkat.

Illoqarfiit:

Tabel 2.3 Gennemsnitlige bruttoindkomster i distrikterne 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013	Ændring 2012-2013
	1.000 kr.				— Pct —	
Hele landet	199	202	207	213	217	2,0
Narsartok	139	139	142	145	144	-0,7
Qasortoq	160	160	163	163	167	4,9
Narsaq	169	167	172	175	175	0,2
Pisortut	167	169	169	173	171	-1,0
Maja	279	273	252	257	252	-1,9
Marsort	169	173	173	169	167	-2,9
Sisimiut	201	206	210	213	223	2,1
Kangerlussuaq	169	171	173	173	177	1,9
Aasiaat	169	170	172	174	172	-1,2
Qasigssungut	166	169	173	171	169	-0,9
Iqalooft	181	183	183	204	209	0,4
Qasarsuaq	172	171	175	189	189	0,7
Umanneker	163	160	161	174	161	-4,1
Upernavik	139	139	135	141	146	0,8
Qasarsuaq	121	119	119	129	137	1,9
Tasiilaq	137	139	144	149	150	7,9
Iloqqorsumiut	167	162	161	164	167	-4,4

Kilde: <http://bank.stat.gl/INDP2>

Kommunit:

	2009	2010	2011	2012	2013	Ændring 2012-2013
	1.000 kr.				— Pct —	
Hele landet	199	202	207	213	217	2,0
Kommune Kujaleq	164	165	170	173	175	2,9
Kommune Saarfik Sarmaasoq	244	250	254	259	259	2,1
Qasarsuaq Kommune	132	134	134	137	139	0,7
Qasarsuaq Kommune	169	162	167	173	175	1,6

Kilde: <http://bank.stat.gl/INDP1>

- 3) Innuttaasut siusinaartumik pensionisiallit saniatigut isertitaat tungavigalugit ulloq naallugu ullullu affaanut suliffinnik qassinik naleqarnerusut nassuiaatigisinnaaviuk?

Akissut:

Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfimmit akissummik piniar-toqarsimavoq apeqqummut matumunnga. Akissuteqaat ataaniippoq.

Isertitanut aamma akileraarutinut tungasumik paasissutissat siusinaarluni pensionisialinnut 2013-imiit ataatsimut qarasaasiami naatsorsorneqarsimapput. Ataatsimut kisitsisinik naatsorsu-itsisinikkut erserpoq siusinaartumik pensionisiallit 78-it 2013-imi isertitaqarsimasut siusinaartumik pensionit saniatigut ulloq naallugu suliffeqarnerup assigisaanik, siusinaartumillu pensionisiallit 214 -it siusinaartumik pensionisiami saniatigut ullup affaanut suliffeqarnerup nalinganik.

Tungaviusut:

Ulloq naallugu suliffeqartup ukiumut akissarsiai 175.000 kr. (nal. ak. 2080, nal. akunnermut akissarsiat 84 kr.-it),
Ullup affaani suliffilimmut ukiumut akissarsiat 75.000 kr.-it.

Isersitat imatut naatsorsugaapput:

Akileraarutaasussatut a-tut isertitat + akileraarutaasussatut B-tut isertitat – siusinaartumik pensionisiatut isertitat.

- 4) Qinnuigineqarputit naatsumik nuttarnermut aningaasartuutit allallu siusinaartumik pensionisiaqartunut attuumassuteqarsinnaasut kiisalu siusinaartumik pensionit nutarterneqarnerat nassuiaateqarfigeqqullugit, kikkut atorpaat? Suliffeqareernermik kingorna illoqarfigisaminnut utertarpat?

Akissut:

Suliffeqarnermi innersuussisarneq il.il. pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 5, 8. juni 2014-meersumi § 7-imi nuttarsinnaanermut malittarisassat aalajangersaavigineqarput, taak-kualu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 24, 25. august 2008-meersumi itisilerneqarput, nuttarsinnaanermut aningaasaliissutinut tunggatillugu, (Ikaarsaariarnermi aalajanger-sakkat atortuulerput 2014-imi inatsit naapertorlugu).

Tulliuttuni pineqartut nuttarsinnaanermut aningaasaliissutinik tunniussisarnermut tunngavigineqarput:

- 1) Sulinermik inuussutissarsiuteqartut suliffissamik innersuuneqartut najugaqarfigisap avataani
- 2) Sulinermik inuussutissarsiuteqartut ataavartumik sulisussatut atorfinitsinneqartut, aamma
- 3) Suliassat piffissami aggersumi naatsorsuutigineqarpat najukkamit sulisussanit inuttalerneqarsinnaalerumaartut.

Kiisalu AI2015-imi konto 64.13.19.-imut missingersuusiani ersippoq assersuutigalugu aalisakkanut suliffissuarni il.il. ukiup ilaa suliffiusartumi siumut utimullu suliarturnermut atasumik tapiisuteqartoqarsinnaasoq.

Nuttarsinnaanermut aningaasaliissutit sulisuusussanut nuunnermut aningaasaliinermut tapiisuteqartoqartarpoq, nalinginnaasumik nuunnermut akiliussiffiusangitsuni.

Kisitsisinik paasissutissanik suliaqartoqartanngilaq nunatsinni sulereernermi uterfuni angalanernut, nuttarsinnaanermut aningaasaliiffiusunut.

- 5) Suliffiit nikerartut oqilisaataasumillu suliffiit, assigiinngissutaat taamaattoqassappat nassuiaruk.

Akissut.

Piginnaangorsaaqqinnissamut Inatsisartut peqqussutaanni nr. 4, 31. maj 2001-imeersumi, § 15-imi aamma 16-imi aalajangersarneqarpoq, piginnaangorsaaqqinneq nalinginnaasumik atugasarititaasut iluanni tamakkiisumik ingerlanneqareersimatillugu, kommunip isumagisassagaa inuit Inatsisartut tumatumunnga inatsisaat naapertorlugu siusinaartumik pensionisiaqanngitsut, nalinginnaasumillu atugasarititaasut naapertorlugit siusinaartumik Inatsisartut tumatumunnga peqqussutaat naapertorlugu pensionisiaqalersinnaanngitsut, aammalu nalinginnaasumik periaatsit tunngavigalugit aalajangersimasumik suliffissarsinnaanngitsut, imaluunniit suliffimmik nalinginnaasumik tigumminnissinnaanngitsut, eqaannerusumik sulinissamut periarfissinneqartassasut.

Sulisitsisup akissarsiat akilertassavai, suliarnut suliarneqartumut piffissap ilaani sulisarnermut naapertuuttumik. Kommuni suli-

sitsisumut akissarsianut tapiissuteqartassaaq. Tapiissutit isumaqatigiissutit naapertorlugit suliffigisamut atuuttut imaluunniit tamatumunnga assingusumik suliani akissarsiassat 50 %-ii qaangersinnaanngilaat.

Eqaannerusumik sulineq akissarsianut tapiissutitalimmik suliffeqarneq tassaavoq inunnut ulloq naallugu sulisuunissamut piginaaneqanngitsunut periarfissaq, eqaannerusumik sulinermigut eqaatsumik aaqqissuussinikkut ikiuussinnaasumut. Periarfissavorlu inunnut siusinaartumik pensionisiaqanngitsunut ataavartunillu sulisinnaanermi killilersuisunik atugaqartuusumut, suliffeqarsinnaanermut atatillugu. Assersuutigalugu piginaanngorsaaqqinneq iluatissimangippat, takuneqarsinnaappalli killeqarluartumik sulisinnaanermut piginnaaneqartoqartoq, nikerartumik sulisarnermik aaqqissuussinikkut iluaqutigineqarsinnaasumik. Nikerartumik sulisussatut akissarsianut tapiissutitalimmik aaqqissuussineq, sulisitsisuni namminersortuni aamma pisortat suliffeqarfiini atorneqarsinnaavoq, tamatumani aamma kommunimi. Kommunip akissarsianut tapiissutitut aningaasaliisutaa annerpaamik ukiumut ilivitsumut tunniunneqartassaaq. Taamaattoq piffissaq akissarsianut tapiissuteqarfiusoq sivitsorneqarsinnaavoq, pissutsit immikkut ittut atuutsillugit.

Eqaannerusumik suliffeqarsinnaanerup siunertaraa siusinaartumik pensionisiaqalertarnerup killilersimaarnissaa, inuit suliffeqarnermut periarfissanut neqeroorfiginerisigut, inuup pineqartup sulisinnaassusianut naleqqussakkamik aaqqissuussinikkut.

Ilaqutariinnermut Naalakkersuisoqarfiup matuma ataani oqilisaa-taasumik suliffittut taaneqartut qanoq paasineqarnissaat nassuiaateqarfigaa.

Siunnerfiuvoq kommunit periarfissaqartinneqassasut asattuusaasutut suliffissanik pilersitsisinnaanermut. Inunnut arlaqartunut killeqartumik sulisinnaasuseqartunut immikkut isiginiagassaqartarpoq nikerartumik suliffeqarnerni neqeroorutigineqartunik. Immikkut isiginiagassat tassaasinnaapput ikiorsiisoqartoq suliffissap immikkut aaqqissuunnissaanut, imaluunniit piffissap suliffiusussap aaqqissuunneqartariaqarnera immikkut innarluutaasut isiginiarlugit. Tassaasinnaapput eqaatsumik nikerartumik suliffeqartitsineq, isiginiarlugu pineqartup piffissani sivikinnerusukkaani sulisinnaasanninneri, imaluunniit pineqartup pisariaqartumik sungiusartinneqartarnerni peqataasariaqarneri il.il.

Sulisitsisumut inummik sulisussamik asattuussatut suliffeqartitsisumut kommune tamatumani pineqartoq akissarsianut tapiissutinik akiliuteqartassaaq. Akissarsianut tapiissutit asser-suutigalugu tassaasinnaapput akissarsiat sulisitsisup akilertagaasa affaat, - taamaattoq annerpaaffissaqartut.

Inuit asattuussatut suliffeqartitaasut suli siusinaartumik pensionisianik qiterfernik imaluunnut appasinnernik pisartaqarsinnaapput.

Asattuussatut suliffissami sulisitaasinnaanermut piunasaqaatit tassaassapput:

- Sulisinnaassuseq annertuumik ataavartumillu killiligaasimassaaq
- Inuussutissarsiummi nalinginnaasumi nalinginnaasumillu atugassaqartitsiviusumi sulisinnaaneq ajornassaaq
- Immikkut aqqissuussamik immikkullu atugassarititaasut iluanni taamaattoqarpat isumaqatigiisummi immikkut aalajangersakkat naapertorlugit (tapiiffigineqartanngitsumik suliffeqarneq) ajornarlunnassaaq
Piginnaanngorsaaqqinnissamut akissarsianik tapiissutitaqanngitsumik suliffeqalersinnaanermt periarfissaarutereersimassaaq.

6) Suliffissaaleqisunut 2012-2015-imut iliuusissatut pilersaarut tassungalu tapiliussaq pillugu inussiarnersumik nassuiaaqquneqarputit. Septembarip aallartinnerani Qeqqata Kommunianut tikeraarnermi kommunimit suliffissaaleqisunut, inuusuttut ilanngullugit, immikkut iliuusissat apeqqutigineqarput, taamaattumik immikkoortumi tassani Namminer-sorlutik Oqartussat Kommunillu akornanni suleqatigiinneq pillugu paasisutissanik ataatsimiititaliamit pissarserusuppoq, aammalu taamaattoqassappat tamatumani suliniutit nutaat paasisaqarfigerusullugit.

Akissut:

Aningaasanut inatsimmi ukiut tamaasa 2012-imiit 2015-imut suliffissaaleqinermut immikkut ittumik suliniutinut aningaasaliisoqartarpoq.

2015-imut aningaasanut inatsimmi Namminersorlutik Oqartussat 25 mio. kr.-inik aningaasaliissuteqarput, kommunillu aningaasaleeqataassuteqarlutik 10 mio. kr.-inik. Suliniutit kommunini aallaaveqarput, taamalu suliniuteqarnerni kommunit kissaataat malinneqarlutik.

Suliutit tassapput: a) pikkorissarnerit sivikinnerusut, aamma faginut sammisumik pikkorissarnerit, kiisalu qulaajaalluni siunnerfilersuilluni pikkorissartitsinerit. b) Ilassutitut Piareersarfinni suliniutinik ingerlatsineq, atuagarsornikkut hold-it, aamma sannavinni sulineq suliffeqalernissamullu sungiusarneq.

Ilanngunneqarput suliffissaaleqinerup immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnera pillugu sulianit nalunaarusiata 2012 aamma 2013-imi. 2014-imut nalunaarusiaq naatsorsuutigineqarpoq ukloq manna oktobarip naanerani naammassissasoq.

Pilersaarummi siuliani pineqartumi Qeqqata Kommuniani 2015-imut sannavinni sungiusaammik suliniutinut suliffeqalernissamullu sungiusaatitut suliniutinut Maniitsumi aamma Sisimiuni immikkoortinneqarput 1,9 mio. kr.-it, katillugit 3,8 mio. kr.-it. Suliniutit taakkua 2012-imiit ineriartortitaapput. Suliniutit taakkua arlariit naatsorsuussaapput minnerpaamik inuusuttunut 18-inut qaammatini qulini ingerlatsivissatut. Taakkua sannavinni aamma sungiusaammik sulisinnaanermut piareersarfiit inuusuttut piffissaq eqqorlugu takkuttarnissaannik piareersarfiupput, inunnik allanik suleqateqarnermut piareersarfiullutik, piginnaasanik soqutigisannillu qulaajaaviullutik, akisussaaffimmik tiguisinnaanermut inuusuttullu ilinniagaqalernissaannut tunngavissanik ineriartortitsiviullutik. Suliniutit arlariit taakkua Piareersarfiit ataanni ingerlanneqarput, isumaavorlu suliniutit 2016-imi ingerlatseqqinneqarnissaat, siunissamilu Piareersarfinnut aningaasaliissutit kontomi pingaarnermi 64.13.23.-imi annertusiniarneqarlutik.

Immikkut ittumik 15-it 18-illu akornanni ukiulinnut suliniutit. Namminersorlutik Oqartussat ukiumut 825.000,- kr.-it kommunit ataasiakkaarlugit tamaasa tapiissuteqarfigisarpaat, atuagarsonnerunngitsunut suliniutinut inuusuttuaqqanut 20-inut 15-it 18-illu akornanni ukiulinnut qaammatit pingasut iluannni suliniutinut. Suliniutit taakkua kommuninit ineriartortinneqarlutillu aqunneqartarput, Namminersorlutillu Oqartussanut suliat pillugit nalunaarusiortoqartarluni.

Tamatumalu saniatigut kommunit aamma nunaqarfinni ikaarsaariarnermut ilitsersuinissamut aningaasaliiffigineqartarput, (kr. 20.000 nunaqarfimmut ataatsimut, NUIKI-mi suliniummik ingerlatsiffiunngitsunut), tassanilu aamma qinnuteqartoqarsin-

naavoq suliniutinut nutaanut atuatoqatigiiaanullu suliniutissanut atugassanik.

Naalakkersuisut suliffissaaleqinermut akiuiniarluni immikkut ittumik suliniutit ingerlatseqqippaat nuna tamakkerlugu suliffissaqartitsinermi periusissiami - *suliffeqarneq toqqassisimanartoq* - naapertorlugu. Iliuusissatut suliniutit 16-it tunngavigneqarput. Suliffissaqartitsinermi periusissiaq ilanngunneqarpoq.

- 7) Siusinaartumik pensionisiat pillugit inatsisissatut siunnersuut tunngavigalugu nikerartumik suliffissanut 30 mio. kr. Immikkoortinneqarsimasut Ilaqutariinnermut, Peqqissutsimullu ataatsimiititaliamut Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut, Isumaginninnermullu Naalakkersuisumit ilisimatitsissutigineqarpoq.

Aningaasat taakku nunap immikkoortuini immikkoortortanut agguarlugit qanoq atuutsinniarneqarnersut kiisalu aningaasat taakku atuutiferanni nikerartumik suliffissat qassit pilersinniarneqarnersut, il.il. nassuiaateqarsinnaavit?

Akissut:

Eqaannerusumik suliffissanut tapiissutit pillugit malittarisassat Piginnaangorsaaqqinnissanut Inatsisartut peqqussutaanni nr. 4, 31. maj 2001-imeersumi ersipput.

Peqqussummi ersippoq sulisitsisup akissarsiassat akilertarai, suliniummut eqaannerusumik sulinermut naapertuuttumik. Kommuni akissarsianut tapiissuteqartarpoq, toqqaannartumik sulisitsisumut. Tapiissutit isumaqatigiissutit naapertorlugit akissarsiat suliaasaqarfimmi atorfinitsiviusumi atuuttut naapertorlugit annertussuseqartut 50%-iat qaangersimassanngilaat.

Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuutaat immikkoortitaapput kontomi 64.13.21. Piginnaangorsaaqqinneq (aningaasaliissutit inatsisitigut pisussaaffigisat). AIS2016-imi aningaasaliissutissat 8,782 mio. kr.-inik annertussuseqarput. Aningaasaliissutinut oqaasertaasuni ersippoq kontomi pingaarnermi tassani aningaasaliissutit atorneqartartut kommunit aningaasartuutaasa matussuserneqarnerannut, taamaattoq annerpaamik kontomi pingaarnermi aningaasaliissutaasut iluanni. Ilangullugu aningaasalersuinnermut tunngaviusut pillugit nalunaarneqarpoq piginnaangorsaaqqinnermut peqqussut tunngaviusoq.

Tamatumalu saniatigut Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginniinnermullu Naalackersuisoqarfimmiit apeqqummut matumunnga akissummut ilassutissamik piniartoqarsimavoq.

Eqaannerusumik suliffeqarnermut - atatillugu aningaasaliissutit siusinaarluni soraarnerussutisialinnut killeqartumik sulisinnaasusilinnut atortinneqassapput kommuniq eqaannerusumik sulisinnaanermut innersuussineratigut, asattuussatut suliffissanut innersuussineratigut imaluunniit suliffissanut iluaqutaaffiusinnaasunut innersuussineratigut. Kommunit eqaannerusumik suliffiusartunut aningaasartuutai matussuserneqartartuupput. Taamaasillunilu kommunit ataatsimut siusinaarluni pensionisiaqartunut eqaannerusumik suliffeqartitsinernut ataatsimut aningaasartuutit tunngavigalugit matussutissat piniassavai.

- 8) Sulisut arfineq pingasut siusinaartumik pensionisiat pillugit siunnersuut naapertorlugu aningaasalersorneqartussat kommunit akornanni qanoq agguataarneqalersaarnersut paasissutissiissutigisinnaaviuk?

Akissut:

Atorfiit ukiumut arfineq pingasut qanoq agguarneqarnissaat suli aalajangersarneqanngilaq, kisiannili apeqqut oqaluuserineqassaaq kommuninut ataatsimoortumik tapiissutissat isumaqatigiinniutigineqarnerannut atatillugu. Ataatsimoortumik tapiissutinut isumaqatigiisummi aamma ilaavoq siusinaartumik pensionisialinnut tunngasumik suli, taakkua sulisinnaassusiinik nalilersuisarneq eqqarsaatigalugu ataatsimoortumik tapiissutaasartut isumaqatigiinniutigineqarneranni ilanngullugu sammineqarumartoq.

- 9) Nikerartumik suliffissat oqilisaataasumillu suliffissat qanoq aningaasalersorniarneqarnerani eqqarsaateqartoqarnersoq nassuiaa-teqarsinnaavit?

Akissut:

Siusinnerusukkut oqaatigineqareersutut Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuutissaat konto 64.13.21-imiipput. Piginnaanngorsaaqqinneq immikkoortitaapput (Aningaasaliissutit inatsisitigut pisussaaffigisat) AIS2016-imi aningaasaliissutissat 8,782 mio. kr.-inik annertussuseqarput. Aningaasaliissutinut oqaasertaasuni ersippoq kontomi pingaarnermi tassani ani-

ngaasaliissutit atorneqartartut kommunit aningaasartuutaasa matussuserneqarnerannut, taamaattoq annerpaamik kontomi pingaarnemit aningaasaliissutaasut iluanni. Ilanngullugu aningaasalersuinnermut tunngaviusut pillugit nalunaarneqarpoq piginnaanngorsaaqqinnermut peqqussut tunngaviusoq.

Piginnaanngorsaaqqinnermut suliffeqalernissamik siunertaqartumik periaatsit nalinginnaasut atorlugit periarfissat tamarmik atorneqareerpata, kommunip isumagissavaa inuit siusinaartumik pensionisiaqanngitsut, inatsisartut tamatumunnga peqqussutaat naapertorlugu suliffeqarnermilu nalinginnaasumik atugas-sarititaasut naapertorlugit periarfissaqanngitsut piffissap ilaani suliffeqarsinnaanermut periarfissani – eqaannerusumik suliffeqarsinnaanermi – periarfissarsiuunneqarnissaat.

Kommunip akissarsianut tapiissutit tunniuttagai annerpaamik ukioq ataasikkaartumik tunniunneqartarput. Taamaattoq piffissaq aningaasarsianut tapiissuteqarfiusartooq sivitsorneqarsinnaavoq, pissutsit immikkut ittut tamanna pisariaqartippassuk.

- 10) Suliffissat nikerartut aamma oqilisaataasumik suliffissat nukittorsarniarneqarnerannut atatillugu akuunerulersitsinissamut pilersaarum-mik ersarissumik malitseqartitsisoqassava aammalu taamaattoqassappat suliffeqarfiit suut pilersaarummut tassunga ilaatinneqarpat? Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiortut oqallinnermut tamatumunnga ilaatinneqarpat, taamaattoqassappallu pineqartut qanoq isummorsorpat?

Akissut:

Kiisalu aamma Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumagin-ninnermullu Naalackersuisoqarfimmiit paasissutissanik piniar-toqarnikuuvoq, apeqqummut tamatumunnga:

- Pingaaruteqarpoq suliffeqarnermi ingerlatsisut suliassamik kivit-seqataanissaat. Suliffeqarneq initunerulersartariaqarpoq, periarfissaqartinneqalerlunilu inunnik immikkut pisariaqartitsisunik imaluunniit killeqartumik sulisinnaassuseqartunik sulinissamut neqerooruteqarnissamut.

Ingerlaavartumik Nunami Namminermi Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Siunnersuisoqatigiit (NEA) apeqqutit pineqartut pillugit oqaloqatigiittarput.

Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisoqarfiup NEA-mi ataatsimiinnermi 15.9. 2015-imi saq-qummiuppaa "Siusinnaartumik pensionisiaqartitsisarneq tamatumalu kingunerisai". NEA-mi oqallisigineqarpoq suliffeqarnermi ingerlatsivik initunerusoq, pissutsinik nassuerutiginninnermik, kisiannili aamma pissusiviusunut tunngatillugu ernummateqarnermik tunngaveqartoq. Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisoqarfiup apeqqut NEA-mi ataatsimiittarnissani aggersuni qaqqeqqittarniarpa.

- 11) Nuna tamakkerlugu pilersaarummut nalunaarummi soqutigintartunik arlalinnik naatsorsuuteqarpoq, takussutissat allagartalersukkat. Inusiarnersumik qunnuigineqarputit takussutissiaq 1.8 (2012-mi sulisinnaasut) aamma takussutissiaq (inuussutissarsiornerup aqqissuusaanera 2013) immikkoortoq G-ip ataaniittut, Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermi aqqissuussaaneq nassuiaatigeqqullugit.

Akissut:

Assilissap figuri 1.8-mi takutippaa sulisinnaasut suliffissani, suliffissaaleqisuni aammalu inuit ikittut kissaatigisaminniit piffissap ilaannaa suliffeqartartunut agguarneri, kingulliit amigartumik suliffeqartutut taaneqarsinnaasut. Kiisalu aamma assilissap takutippai inuit amerlangaatsiartut suliffeqarnerup avataani inissisimasut.

Assilissami takuneqarsinnaavoq nunatsinni sumiiffinni assigiinngitsuni pissut assut assigiinngitsumik inissisimasut.

Qujanartumilli suliffissarsiorlutut nalunaarsukkat komminini januarimiit siornamut sanilliullugit appariartuaarsimapput.

2012-imiit 2015-imut suliffissarsiorlutut august-imi 404-inik ikile-riarsimapput, - 3116-iniit 2712-inut. Takuuk ataani tabeli 1. Suliffissaaleqisunut sammititamik suliniutit annertuut nuna tamakkerlugu ingerlanneqarsimasut, kommunini tamani iluatsillu-arsimapput.

Tabeli 1. Suliffissarsiortutut nalunaarsukkat, 2012-2015

	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
2012	4696	3953	4167	4000	3546	3270	3089	3116	3149	3286	3728	3915
2013	4808	3909	3946	3782	3492	3231	3382	3348	3061	3422	3685	3960
2014	4954	4420	4385	4037	3757	3473	3360	3167	2982	3278	3473	3840
2015	4402	4085	3953	3961	3752	3592	2986	2712

Suliffissaqartitsinermi periusissiaq "Suliffeqarneq toqqissisimartartoq" inuit ataatsimoortut suliffeqarnermut sanngiitsumik attaveqartuunerat pillugu ajornartorsiummik aallussivoq, tamatumani aamma piginnaangorsaaqqinnermik annertusisamik suliniuteqarneq, taamaattumillu tassunga atasumik ilaavoq siusinaartumik pensionisiaqartarnermik aqqissuusseqqinneq.

Assilissami ilaangillat nunanit allaniit suliaartortartut, suliffissat ilaanni suliffeqartuusut, kisiannili naatsorsueriaaseq nunanit allaneersut inuttut normuisa qarasaasiakkut akileraartarnermi paasissutissanut sanilliullugit ingerlaartinneqarnerisigut erserpoq nunani allamit qanoq amerlatigisut nunatsinni suliffeqavinnerat.

Tabeli 2. Nunanit allaniit sulisartut aalajangersimasumik maani najugaqartut inuussutissarsiornermikkut isertitalit, 2012-2013.

	2012	2013
Sulinermik inuussutissarsiuteqartut nunani allamiut inuussutissarsiutiniit isertitalit 15-63-illu akornanni ukiullit	545	483
- Nunani avannarlerniit	169	114
- Aasiamiit	224	224
- Europa-miit	109	98
- Amerika-miit, Afrika-miit il.il.	43	47

Figuri 1.9-mi takutinneqarput inuussutissarsiuteqarfiit pingaarnert immikkoortunut pingaarnernut katitsikkat. Takutinneqarput pisortani aamma namminersortuni ingerlatsinerit. Suliniutit qanoq annertussuseqarneri akissarsiat annertussusiannik tunngaveqarput, kisiannili isiginiarneqangillit akissarsiat inummiit inummut nikerarsinnaanerit, suliffinni assigiinngitsuni. Taamaasilluni aatsitassarsiorneq takutitani annertuutut inissisimavoq, naak inuussutissarsiummi tassani sulisuusut ikikkaluartut.

Suliffeqarneq aalajaatsumik 25.500 -ut missaanni qaammammut agguaqatigiissillugu ukiuni kingullerni inissisimasimavoq. Isiginiarsimavarput ineriartorneq ukiuni kingullerni qanoq issimarnersoq, - ataatsimut nunarput tamaat isigalugu.

Sulisoqarnikkut apparfiunerpaasimavoq pisortat allaffissor-nikkut ingerlatsinerit, 10.052-niit 2011-imi, 9.895-nut 2013-imi (kisitsisit kingullit) – appariaat 157, illuanilu namminersortumik inuussutissarsiutit "niuernermi kiffartuussineq" naatsorsuuserinermik siunnersortinillu sulisitsineq 156-nik qaffariarsimasoq.

Nunatsinnut pingaaruteqarpoq namminersortuni suliffissanik ineriartortitsisoqarnissaa. Taamaattumik suliniutit arlalissuit aallarnisarneqarput inuussutissarsiutigalugu aalisarnermi killiliussassat pitsanngorsaaviginiarlugit, namminersortumillu inuussutissarsiutit killiliussat ineriartortinniarlugit.

Tabeli 3. Inuussutissarsiutini assigiinngitsuni agguaqatigiissillugu sulisorineqartut amerlassusaat, 2011-2013.

Agguaqatigiissillugu sulisuusut amerlassusaat	2011	2012	2013
Aalisarneq, piniarneq nunalerinerlu	3.415	3.532	3.548
Aatsitassarsiorneq	137	143	128
Suliffissuit	242	233	235
Nukissiuutit imermillu	410	390	392

pilersuineq			
Iluliortiterneq sanaartornerlu	1.872	1.952	1.872
Niuerneq	3.009	3.086	3.045
Akunnittarfiit neriniartarfiliu	785	756	806
Assartuineq	2.616	2.629	2.583
Niuernermi kiffartuussineq	1.344	1.426	1.500
Pisortat allaffissornerat kiffartuussinerlu	10.052	9.804	9.895
Kiffartuussinermi inuussutis- sarsiutit allat	817	844	865

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga
Med venlig hilsen

Viffis Qupjukitsoq